

בס"ד, כ"ח אדר ב תשע"ט, 2-1058/ע"ט

שליט"א

לכבוד היקר והנעלה, הר"ר

אודות שאלתו, שהינו מבני עדות אשכנז היוצאים ביד רמ"א, ומתפלל מידי בוקר בבית כנסת של בני עדות המזרח, ועתה נפשו בשאלתו, כיצד ינהג בימי שני וחמישי כשאומרים כמה פעמים י"ג מידות, האם צריך לומר כפי מנהג ביהכ"נ או שימשיך במנהג אבותיו.

עניית י"ג מידות הינה חובת הציבור, ועל כן בשעה שאדם נמצא עם ציבור האומרים י"ג מידות, מחוייב לענות עמהם, ואין הבדל אם מדובר באשכנזי אצל הספרדים או ספרדי אצל אשכנזים, אא"כ אומרים י"ג מידות קודם חצות לילה, שבמקרה כזה ישב בדד וידום ולא יענה עמהם, כי אין לומר י"ג מידות קודם חצות לילה.

והכלל בזה הוא, שכל דבר שהוא דבר שבקדושה וחובת ציבור, כמו קדיש קדושה וברכו, יש לענותו כשנמצא עם ציבור בשעה שעונים. מה שאין כן בדבר שהוא חובת כל יחיד ויחיד, ורק נאמר בתפילה רבים, ימשיך במנהג אבותיו. ותן לחכם ויחכם עוד.

ואמנם השומע את הצבור שאומרים י"ג מדות שבפסוק ויעבור ה' על פניו ויקרא, והוא באמצע פסוקי דזמרה, לא יפסיק לענות עמהם, שהרי אינם אלא דרך תפלה, ואינם מענין הזמירות. שו"ת יביע אומר חלק ה' (חלק אורח חיים סימן ז').

וע' ברשב"א בתשובה חלק א' (סימן ריא) שכתב, דאין היחיד אומר י"ג מדות. וכן כתבו עוד ראשונים. ומעתה, הואיל ודין י"ג מדות כשאר דברים שבקדושה, לכאורה יש לומר דרשאי להפסיק לאומרם בפסוקי דזמרה, וכן בקריאת שמע וברכותיה, וכדקיימא לן (בסימן סו סעיף ג') בדין קדיש וקדושה וברכו. אולם הטור (סימן תקסה) הביא דברי רב נתן גאון שאין ליחיד לומר י"ג מדות, וכתב עליו, ואיני יודע מה חשש יש בדבר, שהרי אינו אלא כקורא בתורה, שהרי לא אמרו חכמים אלא כל דבר שבקדושה כגון קדיש וקדושה וברכו. ע"כ. וע"ש בהגהות. וכתב הט"ז שם (סק"ה) דפשוט שכוונת הטור שהיחיד יתכוין שתהיה קריאתו לא בדרך בקשה, אלא כקורא בתורה. ומכל מקום כתב בית יוסף דלא נהוג עלמא כהטור. ע"ש. ובשו"ת יביע אומר חלק ה' (סימן ז', וסימן ח') כתב, דנראה פשוט שכוונת הטור לחלוק על רב נתן גאון, ולדעתו אין לי"ג מדות דין דבר שבקדושה כלל. ועל כל פנים לדינא נקטינן שאין היחיד אומר י"ג מדות אלא בטעמי המקרא. ולענין אמירת י"ג מדות באמצע קריאת שמע וברכותיה, הנה מאחר ואין חיוב בדבר לענות עם הצבור, ואינו כדין קדושה וקדיש, לפיכך אין להפסיק באמצע קריאת שמע לומר עם הצבור י"ג מדות. וראה באורך ביביע אומר הנ"ל.

ואסיים בברכה, שתזכו להמשיך ולשקוד על דלתות תורתנו הקדושה, והיה שמו כשם הגדולים אשר בארץ. ובכל אשר יפנה ישכיל ויצליח. אכ"ר.

בברכת התורה,

יצחק יוסף

הראשון לציון הרב הראשי לישראל
ונשיא הרבנות הראשית לישראל

